

Metsä- ja uittotyöpalkkatarkkailu.

ESKO HELLÉN.

Kaikki olemme joutuneet pohtimaan työpalkkapolitiikkaa johtaessamme metsätöitä eri puolilla Suomea, kuka Perä-Pohjolassa, kuka Länsi- ja Etelä-Suomessa, ehkä joku rajaseutujemme vaikeissa olosuhteissakin.

Kesällä on ensimmäiseksi jouduttu pohtimaan leimuimpien palkkoja, syksymmällä hakkuupalkkoja ja talvella tukinkaato- ja ajopalkkoja; keväällä jälleen kuorimis-, vieritys- ja uittopalkkoja sekä heti näiden töiden rinnalla metsänhoidollisten töiden niin päivä- kuin urakkapalkkoja, mainitakseni ainoastaan päätyölajit. Tämän kieroksen aikana on asianomainen metsänhoitaja jo useamman kerran saanut miettiä aikaisempien vuosien kokemusten perusteella oikeaa ratkaisua palkkamenetelmälleen. Vanhemmilla metsänhoitajilla on sitä paitsi kokemusta nousukauden, laskukauden, pulakauden ja sitä seuraavan toipumiskaudenkin palkkausmenetelmistä.

Lienee kaikille länölijoille mielenkiintoista tutustua yleiseen metsäpalkkauspolitiikkaan Suomessa, koska siihen ei useinkaan ole aikaa ja tilaisuutta. Samalla jokainen voinee muistella ja verrata käyttämiään menetelmiä yleiseen palkkakehitykseen.

Virallinen työpalkkatilasto on Suomessa toistaiseksi varsin puutteellinen, josta syystä työpalkkatutkimuksissa on turvaututtava etupäässä yksityisiin lähteisiin, jotka nekin ovat sangen niukat. Ainoastaan maataloustyöntekijäin palkoista julkaistaan vuosittain Sosiaalisessa Aikakauskirjassa virallisia palkkatietoja. Yksityisten toimesta pidetyt palkkatilastot maassamme koskevat ainoastaan muutamia teollisuudenhaaroja. Mitä maamme työnantajaliittoihin tulee, on ainoastaan Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliitolla riittävän laaja ja luotettava palkkatilasto, mutta alkaa sekin vasta vuodesta 1928. Muilla työnantajajärjestöillä ei ole vastaavia tilastoja ja myöskin puunjalostusteollisuuteen nähden on tutkimuksissa, jotka halutaan ulottaa pidempään ajanjaksoon, käytettävä muita lähteitä. Huomattavin lähde on Teollisuudenharjoittajain Keskinäisen Tapaturmavakuutusyhtiön palkkatilasto. Koska tämä on ollut täydellisin saatavissa oleva palkkatilasto, on sitä täytynt

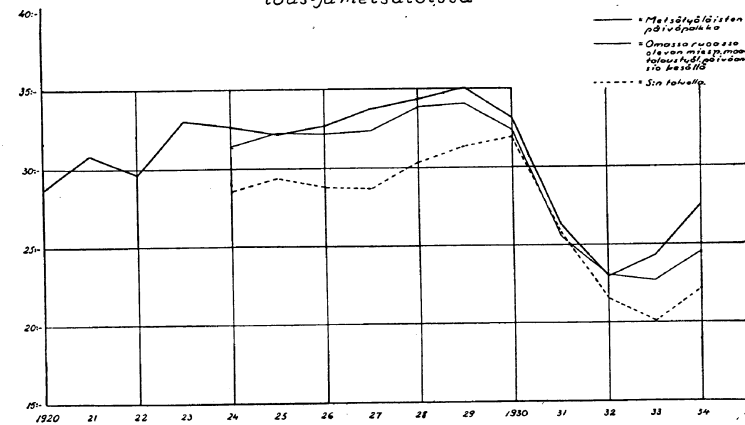
käyttää ja mikäli mahdollista yksityisissä tuotannonhaaroissa tarkistaa sen tietoja muiden palkkatietojen avulla.

Käymme siis tarkastamaan maisteri Tammisen edellämäinittu vakuutusyhtiön tilaston perusteella tekemää taulukkoa päiväansion kehityksestä maatalous- ja metsätöissä. Taulukossa on esitetty metsätyöpalkkoja ja maatalouden tilapäistöitä koskevat palkkakäyrät. Metsätyöpalkkojen käyrä koskee metsänhakkuu-, ajo- ja uittotöitä ja on piirretty vakuutusyhtiön tilaston perusteella. Maatalouden tilapäistöitä koskevat palkkakäyrät on saatu sosiaaliministeriön virallisesta palkkatilastosta ja tarkoittavat omassa ruuassa olevan miehen maataloustyöläisen päiväpalkkaa kesällä ja talvella. Tämä ryhmä on maataloustöissä tosin pieni, mutta kuitenkin riittävän suuri osoittamaan maatalouspalkkojen yleistä tasoa, ja sitäpaitsi se on ainoa työläisryhmä, joka on suoraan rinnastettavissa metsätyöläisiin. Meitä ei kiinnosta tällä kertaa tarkastaa ensinkään yksityiskohtaisemmin eri maataloustyöntekijäryhmien palkkojen kehitystä, vaan pidetään ainoastaan silmällä sitä tärkeätä kysymystä, millainen on maatalous- ja metsätyöpalkkojen keskinäinen suhde. Ja silloin voidaan vertailuissa ottaa huomioon ainoastaan se maatyöväenryhmä, joka työskentelee vastaavissa olosuhteissa kuin metsätyöläinen.

Metsätyöpalkkatutkimuksen kannalta olisi eduksi, jos palkkatilasto olisi laadittu hakkuukaussittain eikä kalenterivuositain. Niinkään ei ole voitu suorittaa minkäänlaista ryhmittelyä ammattitaidon perusteella, mikä epäilemättä olisi suotavaa, sillä päiväansio vaihtelee täysin samanlaisissa olosuhteissakin huomattavasti työntekijäin ammattitaidon mukaan. Vertailu maatalouspalkkojen ja metsätyöpalkkojen välillä osoittaa, että nämä työpalkat ovat ilmeisessä riippuvaisuussuhteessa keskenään, sillä palkkojen yleinen kehityssuunta on ollut kummassakin työpalkkaryhmässä täsmälleen sama koko tutkittavana ajanjaksona vuoteen 1932 saakka, jolloin vasta käyrien suunnat huomattavammin poikkeavat toisistaan. Edelleen voidaan tehdä se havainto, että metsätyöpalkat ovat säännöllisesti olleet korkeammat kuin vastaavat maatalouspalkat talvella, mutta kesäpalkat maataloustöissä ja metsätyöpalkat näyttävät pysytelleen samalla tasolla vuodesta vuoteen. Erittäin merkille pantava yhtäläisyys on se, että nämä eri palkkaerät ovat olleet vuosina 1930—1932 melkein samat. Huomattavia poikkeuksia esiintyy vasta aivan viime vuosina.

Maatalouden kesätyöpalkkojen ja metsätyöpalkkojen yhtäläisyys johtuu ilmeisesti siitä, että kummatkin edustavat kausiluontoista työtä ja käyttävät samaa työvoimaa. Kesällä sadonkorjuun aikana maatalous maksaa tavallista korkeampia palkkoja ja talvella taas metsätyöt ovat kiireisimmät ja työpalkat niissä korkeammat kuin

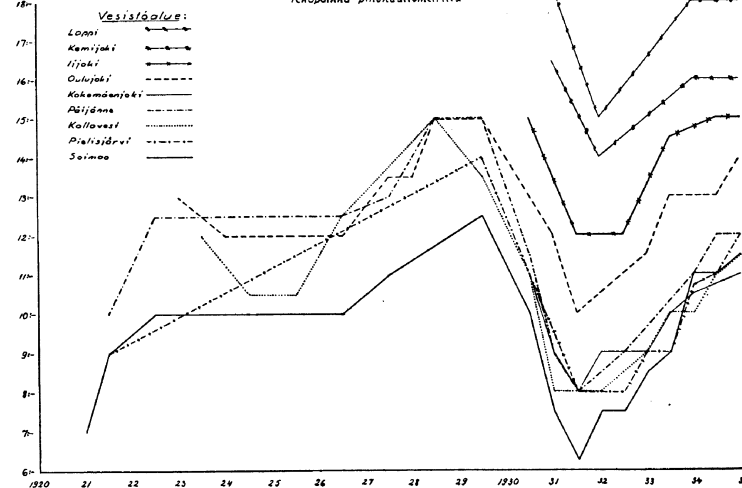
Päiväansion kehitys maatalous- ja metsätöissä

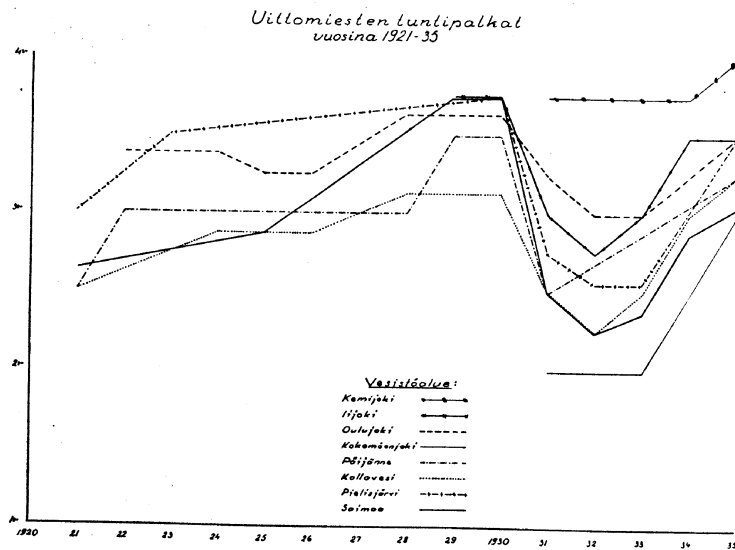
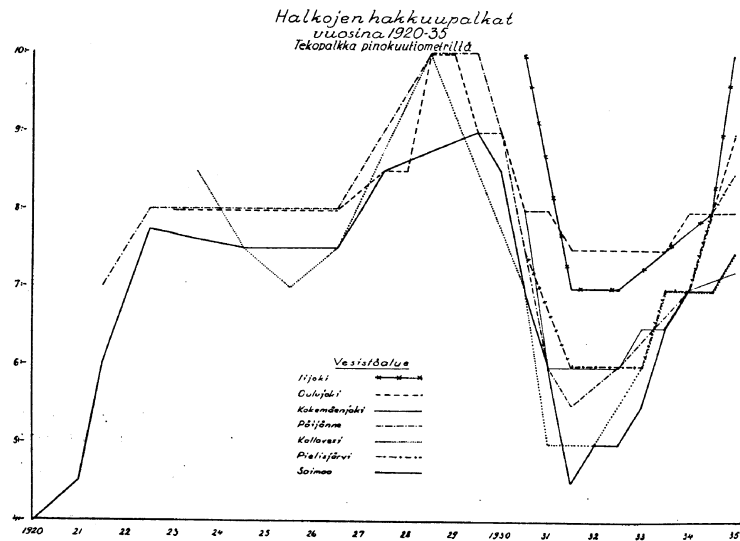
samanaikaisissa maataloustöissä. Näitä seikkoja silmälläpitäen on aivan luonnollista, että maataloutemme kesätyöpalkat ja metsätyöpalkat lähentelevät toisiaan, koska kumpikin käyttää samaa työvoimaa, mutta kiirein työaika sattuu eri vuoden aikaan.

Toinen tärkeä ja luotettava palkkatilasto on metsänhoitaja Vichmannin palkkakokouspöytäkirjojen mukaan laatima metsä- ja uittotöitä koskeva palkkatilasto. Mainittu tilasto jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä taulukossa verrataan toisiinsa paperipuitten tekopalkkoja vuosina 1921—1935. Toinen taulukko esittää halkojen

Paperipuitten tekopalkat vuosina 1921-35
Tekopalkka pinoalkuometriä

hakuupalkat vuosina 1920—1935 ja kolmas taulukko uittomiesten tuntipalkat vuosina 1921—1935.

Kuten taulukoista hyvin huomaa, painuivat metsätyöpalkat vuosina 1930—32 alle kaiken arvostelun. Tämä asiointi huomattiin myös eduskunnassa. Seurauksena oli, että eduskunta huomautti palkkojen alaisuudesta hallitukselle. Hallitus oli kuitenkin jo aikaisemmin seurannut metsätyöpalkkojen kehitystä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön palveluksessa olevien työttömyystarkastajien avulla. Työttömyystarkastajat olivat omien tarkastustensa ohella tutustuneet metsätyöpalkkojen tasoon talvella 1932—33 hallitussihteeri Eljas Kahran johdolla. Tarkastuksia toimitettiin pääasiassa helmikuun aikana vuonna 1933 sekä jokunen tarkastus maaliskuun aikana. Pöytäkirjoja katsellessaan huomaa tarkastuksia toimitetun pääasiassa Pohjois- ja Keski-Suomen sekä Karjalan metsärikkailta seuduilla. Tässä ensimmäisessä metsätyöpalkkojen tarkkailussa katsottiin metsätyömaan palkat kohtuullisiksi niiden noustessa paikkakunnan maatalouspalkkojen tasolle. Edelleen havaitaan ajomiesten ansioiden olleen melkein pä kohtalaisia, tekomiesten palkkojen taasen ollessa kovin heikkoja. Tämän ilmiön ilmoittavat tarkastajat johtuneen siitä, että tekomiestä oli talvella 1933 tarjolla yllin kyllin ja oli ajomies tällöin tilaisuudessa saamaan tukinkaatajia työhön alhaisella yksikköpalkalla.

Seuraavana hakkuu- ja ajokautena eli talvella 1933—34 ryhtyi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö uudelleen seuraamaan metsätyöpalkkojen kehitystä.

Maa oli jaettu 6 tarkastuspiiriin ja toimitettiin tarkastuksia myös Lounais-Suomessa paitsi Ahvenanmaalla. Tarkastuksia toimitettiin niiden kahden kuukauden aikana, jolloin palkkatarkkailijoiksi määrätty metsänhoitajat olivat matkalla kaikkiaan 180:llä metsätyömaalla.

Edellisen vuoden palkkatarkkailussa verrattiin metsätyömailla saavutettuja päiväansioita paikkakunnalla käytännössä oleviin maataloustyöpalkkoihin. Tällä kertaa arvosteltiin päiväpalkkojen kohtuullisuutta, käyttämällä seuraavia päiväpalkanormeja:

Perä-Pohjolan pohj. alue	40:—
» etel. »	35:—
Iijoen »	32: 50
Oulujoen »	30:—
Pohjanmaan pohj. »	27:—
» etel. »	26: 50
Kokemäenjoen alue ja Lounais-Suomi	25: 75
Päijänteen alue	25: 75
Kallaveden »	26:—

Pielisjärven alue	27:—
Suur-Saimaan »	24:—
Laatokan Karjalan itäosa	29:—
» länsiosa ja Kannas	25: 75
Suomenlahden rannikko	25: 50

Edellä selostettu kahden peräkkäisen talven palkkatarkkailu osoitti selvästi, että metsäpalkat eivät vielä olleet nousseet läheskään kaikkialla kohtuuden tasolle ja oli tästä seurauksena, että palkkatarkkailua jatkettiin myös talvella 1934—35.

Vuoden 1934—35 palkkatarkkailua varten laadittiin eri tahoilta saatujen tietojen perusteella seuraavat päiväpalkanormit:

Perä-Pohjolan pohj. alue	40:—
» etel. »	40:—
Iijoen »	35:—
Oulujoen »	31:—
Pohjanmaan pohj. »	28:—
» etel. »	28:—
Kokemäenjoen alue ja Lounais-Suomi	26:—
Päijänteen alue	28:—
Kallaveden »	28:—
Pielisjärven »	29:—
Suur-Saimaan »	27:—
Laatokan Karjalan itäosa	29:—
» länsiosa ja Kannas	27:—
Suomenlahden rannikko	27:—

Nämä päiväpalkat edustivat sitä, mitä ministeriö piti kohtuullisena päiväansiona tavalliselle keskinkertaiselle metsätyöntekijälle teolliselta työpäivältä. Jos haluttaisiin tarkemmin määritellä, mitä tällä tarkoitettiin, on työntekijät ryhmitettävä seuraavasti:

1) alaikäiset, yli-ikäiset ja sellaiset, jotka työskentelevät vain muutaman tunnin päivässä;

2) täysiä työpäiviä tekevät, jotka metsätöiden aikana ovat metsätöissä ja muina aikoina tekevät maataloustöitä joko omalla tilalla tai palkkalaisina; sekä

3) varsinaiset kauttavuotiset metsä- ja uittotyöläiset.

Keskipäiväansiot oli laskettu 2:sen ryhmän oloja silmälläpitäen, siis niitä, jotka eivät ole ammatiltaan metsätyöntekijöitä, mutta olivat näihin töihin perehtyneet ja tekevät täysiä työpäiviä.

Milloin oli sitten työmaa katsottava alipalkatuksi?

Tämä ratkaistiin siten, että ensiksikin eroitettiin pois kaikki alijä ja yli-ikäiset, naiset ja metsätöihin kokonaan tottumattomat työntekijät ja järeille jääneille laskettiin tililistoilla olevien rahasummien ja työpäivien mukaan työmaan keskipäiväpalkka. Keskipäiväpalkan ollessa alle ministeriön määräämän normin työmaa katsottiin alipalkatuksi. Tämän määrääminen ei käytännössä kuitenkaan mene suinkaan helposti, niinkuin arvoisat metsänhoitajat kyllä hyvin tietävät, mutta käyttämällä harkintaa ja vertailemalla työmaan taksoja aikaisemmin saavutettuihin kokemuksiin, on menetelmällä saavutettu kohtalaisen oikeaan osuvia päätelmiä siitä, onko työmaa katsottava alipalkatuksi vai ei.

Ylläkerrotulla tavalla aloitettu palkkatarkkailu jatkui sitten maaliskuun loppuun ja tarkkailutoiminnan kulusta saa paraimman kuvan seuraamalla toimenpiteitä aiheuttaneiden työmaiden osuutta kaikista tarkastetuista työmaista.

Aika	Työmaita tarkastettu kaikkiaan	Työmaita, joilla ansio on ollut alle ministeriön normien	
		määrä	%
15. 1. 35.....	60	16	27
1. 2. 35.....	160	55	34
15. 2. 35.....	228	89	39
1. 3. 35.....	254	94	37
15. 3. 35.....	357	128	36
1. 4. 35.....	471	173	37

Kuten jo aikaisemmin huomautettiin alipalkkauskäsitteen yhteydessä, on muistettava, etteivät kaikki työntekijät työmailla, joilla palkkausepäkohtia on havaittu, ole alipalkattuja, vaan merkitsee tarkastuksen tulos sitä, että työläisten keskimääräinen ansio työmaalla on ollut alle ministeriössä kohtuulliseksi katsottujen palkanormien.

Tarkkailun tuloksia arvosteltaessa on otettava huomioon eräs toinenkin tärkeä seikka. Kuten luonnollista on, ottivat tarkkailijat johonkin kuntaan tullessaan selkoa kunnan viranomaisilta niistä työmaista, joista valituksia oli kuulunut. Tarkkailijat suuntasivat siis kulkunsa ja tarkkailunsa yleensä niille työmaille, jotka ovat huonoinnissa palkattuja. Sen vuoksi tarkkailun tulokset eivät kuvaa metsätyöpalkkojen yleistä tasoa, vaan kuvaavat lähinnä oloja niillä työmailla, jotka kussakin kunnassa on katsottu eniten moitetta ansaitseviksi.

Metsätyöpalkat olivat v. 1934 eduskunnassa vilkkaan pohdinnan alaisina koko talven monien metsätyöpalkkojen parantamista ja minimipalkkojen määräämistä varten metsätöissä koskevien aloitteiden johdosta. Käsitellessään edustaja Tannerin metsätyöminimipalkka-

aloitetta, eduskunta hylkäsi minimipalkkaperiaatteen ja kehoitti 8 p:nä maaliskuuta 1935 hallitusta tehostamaan metsä- ja uittotyö-palkkatarkkailua seuraavalla ponnella:

että hallitus kehittäisi tähän asti noudatettua metsä- ja uittotyöläisten palkkatarkkailua nykyistä tehokkaammaksi; sekä

että hallitus asettaisi asianomaisen ministeriön avuksi asiantuntijalautakunnan, jossa sekä työnantajat että työntekijät ovat tasapuolisesti edustettuina, ja joka lautakunta 1) tarpeen mukaan avustaisi työpalkkoja koskevan aineiston hankkimisessa ja tarkistaisi palkkatarkkailun antamat tulokset, 2) lausuisi mielipiteensä maan eri osia varten laadittavista palkanormeista, sekä 3) kaikintavoin edistäisi palkkausolojen järjestymistä näiden normien mukaisiksi.

Edellisestä johtui, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö kutsui koolle maaliskuun 19 p:ksi 1935 väliaikaisen palkkalautakunnan, johon kuuluivat pääjohtaja A. K. Cajander puheenjohtajana ja jäsenenä metsänhoitaja Assar Wichmann, maisteri Lauri Palojärvi, kansanedustajat J. Koivuranta ja V. Komu.

Palkkalautakunta kokoontui parisen kertaa ja laati koko maata varten uudet tarkistetut päiväpalkkanormit. Normit olivat seuraavat:

N:o	1. Kemijoen pohjoinen alue	45:—
»	2. » eteläinen »	40:—
»	3. Iijoki	36:—
»	4. Oulujoki	32:—
»	5. Pohjanmaan pohjoinen alue	30:—
»	6. » eteläinen »	28:—
»	7. Kokemäenjoki	28:—
»	8. Päijänne	28:—
»	9. Kallavesi	28:—
»	10. Pielisjärvi	31:—
»	11. Saimaa	28:—
»	12. Suo- ja Jänisjärvi	32:—
»	13. Vuoksi—Tohmajoki	28:—
»	14. Suomenlahden rannikko	28:—

Paitsi päiväpalkkoja laati palkkalautakunta keskimääräiset yksikköpalkat niin metsä- kuin uittotöitä varten.

Palkkalautakunnan ehdotukset ministeriö hyväksyi ja painatti luettelon metsä- ja uittopalkoista v. 1935—36 26 p:nä maaliskuuta 1935.

Näin saaduilla ohjeilla ja perusteilla jatkuu palkkatarkkailu 7 metsänhoitajan toimiessa palkkatarkkailijoina aina heinäkuun loppuun.

Tällöin oli tarkastuksia toimitettu kaikkiaan 846, joista toimenpiteitä aiheuttaneita työmaita oli 312 eli prosentteissa lausuttuna n. 37 %.

Seuraava taulukko kuvaa metsätyöpalkkojen kehitystä vuodesta 1933 vuoteen 1935 palkkatarkkailun antamien numeroiden valossa.

Metsätyöpalkkojen kehitys vuodesta 1933 vuoteen 1935 palkkatarkkailutulosten mukaan.

Perä-Pohjolan pohj. alueessa ovat metsätyöpalkat nousseet v. 1933 v. 1935	31 %:lla
» etel. » » » » » » » » » »	19 »
Iijoen » » » » » » » » » »	50 »
Oulujoen » » » » » » » » » »	43 »
Pohjanmaan, pohj. » » » » » » » » » »	55 »
» etel. » » » » » » » » » »	48 »
Kallaveden » » » » » » » » » »	42 »
Pielisjärven » » » » » » » » » »	59 »
Laatokan-Karjalan itäosassa » » » » » » » » » »	19 »

Taulukkoa arvosteltaessa on muistettava, että vuoden 1933 tarkkailu kohdistui yksinomaan metsätyömaihin, joista oli tehty valitus kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöön.

Elokuussa alkoi metsäpalkkatarkkailu neljännen palkkatarkkailukautensa ollen sen alkuvaiheet seuraavanlaiset:

Elokuussa oli eduskunnan ponsi edustaja Tannerin minimipalkka-alotteesta saapunut hallitukselle. Saatuaan täten asian virallisestikin käsiteltäväkseen asetti kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö vakituisen metsä- ja uittotyöpalkkojen asiantuntijalautakunnan. Asiantuntijalautakuntaan kuuluvat seuraavat henkilöt: pääjohtaja A. K. Cajander puheenjohtajana ja jäsenenä: kansanedustaja A. Arhama, toimitsija A. Heino, kansanedustaja, kunnallisneuvos J. Koivisto, kansanedustaja V. Komu, metsäneuvos A. Mecklin, piirikuntapäällikkö A. J. Valkama, metsänhoitaja A. Wichmann ja eversti P. Zilliacus.

Asiantuntijalautakunta kokoontui ensi kerran syyskuun 2, 3, 4 ja 5 päivinä ja vahvisti päiväpalkkanormit ja ohjeiksi tarkoitettuja kohtuullisiksi katsottavat yksikköpalkat sekä uittopalkat, jotka olisi otettava huomioon metsiä ostettaessa.

Kohtuullisina pidettävien keskipäiväänsioiden normit metsätöissä v. 1935—36.

	Palkka-alue													
	Perä-Pohjan pohjoisen alue	Perä-Pohjan eteläinen alue	Iijoen alue	Oulujoen alue	Pohjanmaan pohjoisen alue	Pohjanmaan eteläinen alue	Kokemäenjoen alue ja Lounais-Suomi	Päijänteen alue	Kallaveden alue	Pielisjärven alue	Suur-Saimaan alue	Laatokan Karjalan itäosa ja Kannas	Laatokan Karjalan länsiosa ja Kannas	Suomenlahden rannikko
Keskipäiväpalkka mk.	45	40	36	32	30	28	28	28	28	31	28	32	28	28

Uittotuntipalkat, jotka metsä- ja uittopalkkatarkkailun asian-tuntijalautakunta on edellyttänyt otettavaksi huomioon metsä-kaupoissa:

Peräpohjola	4: —	Smk. tunnilta
Iijoen alue	3: 50	» »
Oulujoen alue	3: 50	» »
Pohjanmaa	3: 25	» »
Kokemäenjoen alue ja Lounais-Suomi	3: —	» »
Päijänteen alue	3: 25	» »
Kallaveden »	3: 25	» »
Pielisjärven »	3: 50	» »
Suur-Saimaan »	3: 25	» »
Laatokan Karjalan itäosa	3: 50	» »
Laatokan Karjalan länsiosa ja Kannas	3: 25	» »
Suomenlahden rannikko	3: 25	» »

Ylläolevat tuntipalkat tarkoittavat täyskykyisen, täysikäisen, useampana vuotena uittotöissä olleen miehen tuntipalkkaa.

Olemme tähän asti verranneet metsä- ja maatalouspalkkojen suhdetta toisiinsa ja selvittelleet keskipäiväpalkan kehitystä metsätöissä palkkatarkkailun antamien numeroiden perusteella. Tämän jälkeen koetamme tutustua niihin kokemuksiin, mitä tähänastinen palkkatarkkailu on antanut.

Ensimmäiseksi lienee parasta selostaa niitä yhteisiä ohjeita, jotka koskevat metsien luokittelua työankaluutta silmällä pitäen. Tätä asiaa on harkittu tri Vuoriston kanssa ja on harkinnan tuloksena seuraava ryhmittely.

Tukkien teko.

Metsän tiheys. Luokka I.

Puita kaadetaan hehtaarilla 45 kpl. tai yli. Puiden keskimääräinen välimatka on siis noin 15 m tai vähemmän.

Luokka II.

Puita kaadetaan hehtaarilla 45—20 kpl. Puiden keskimääräinen välimatka noin 13—22 m.

Luokka III.

Puita kaadetaan hehtaarilla alle 20 kpl. Puiden keskimääräinen välimatka yli 20 m.

Metsän oksaisuus.

Luokka I. Vähäoksaainen metsä. Oksat yleensä alle 1". Tähän luokkaan kuuluvat pääasiassa »jouhimänniköt».

Luokka II. Oksaisuudeltaan tavallinen metsä. Oksat yleensä 1"—2". Luokkaan kuuluvat tavalliset mäntymetsät ja vähäoksaaiset kuusimetsät.

Luokka III. Oksikkaat metsät. Oksat yleensä 2" tai on niitä lukumäärältään runsaasti. Luokkaan kuuluvat oksaiset mäntymetsät ja tavalliset kuusimetsät.

Luokka IV. Erittäin oksaiset metsät. Paksuja oksia erittäin runsaasti. Luokkaan kuuluvat tavallista oksaisemmat kuusimetsät.

Puiden laatu.

Luokka I. Raakkeja alle 5 %, tyvettäviä alle 15 %.

Luokka II. Raakkeja 5—7 ½ %, tyvettäviä 15—25 %.

Luokka III. Raakkeja yli 7 ½ %, tyvettäviä yli 25 %.

Maasto.

Luokka I. Maasto tasainen tai ajosuuntaan myötämaata. Kaltevuus alle 30°. Maaston vuoksi voi metsästä saada täyden kuorman valtatielle.

Luokka II. Palstalla jyrkähköjä myötämäkiä (30—45°) tai loivaa vastämäkeä (nousu alle 2 %). Varsitien kuorma yleensä juonnettava, jos varsitie on hyvä.

Luokka III. Palstalla jyrkkiä myötämäkiä (45° tai yli). Osa puista otettava yksin puin tai miesvoimalla. Tähän luokkaan luetaan myös palstat, joilla on huomattavasti avolouhikkoa tai rakkaa sekä umpinaisia hautoja.

Työntekijöiden kuntoisuus.

Luokka I. Miehet ja hevonen keskimäärin keskinkertaista parempia. Miesten ikä noin 20—45 vuotta, hevonen ainakin keskinertainen ja riittävästi ruokittu.

Luokka II. Miehet ja hevonen keskinkertaisia. Miesten ikä noin 20—45 vuotta, hevonen tavallinen.

Luokka III. Miehet ja hevonen keskinkertaista heikompia. Tähän luokkaan kuuluvat myös ali- ja yli-ikäiset työläiset.

Kuntoisuusarvostelu tehdään yhdessä työmaan työnjohdon kanssa. Samoin neuvotellaan muistakin luokitusasioista.

Puiden koko: Ellei tukkeja tilitystä varten mitata, täytyy rungon keskikuutio palstoilla arvioida. Ohjeena käytetään leimikon keskikuutiota ja neuvotellaan työn johdon kanssa mahdollisimman oikean tuloksen saamiseksi.

Pinotavaran teko:

Metsän tiheys. Arvioidaan montako pm^3 tehdään ha:lta. Ohjeena käytetään pinojen keskimääräistä välimatkaa. Keskimääräinen välimatka metreinä jaetaan pinojen keskikuutiolla, jolloin saadaan m^3 pinojen välimatka. Eri välimatkoja vastaavat seuraavat kuutiomäärät hehtaarilta:

Välimatka m	10	12	15	17	20	22	25	30
pm^3/ha	100	70	44	34	25	21	16	11

Kuoren paksuus.

Luokka I. Ohutkuoriset puut. Kuoren paksuus alle 5 m/m. Kuoren päällä ei ole varsinaista kaarnamuodostumaa.

Luokka II. Kuori tavallinen, kuoren paksuus noin 5 m/m. Kaarnamuodostumaa jonkin verran.

Luokka III. Paksukuoriset puut. Kuoren paksuus yli 5 m/m. Paksu kaarnamuodostuma.

Puiden koko: Puiden koko määrätään siten, että lasketaan montako kappaletta keskimäärin on pinossa ja jaetaan kappaleluku pinnon pitoisuuden ja korkeuden tulolla. Lisäksi ilmoitetaan puiden pituus ja pienin ja suurin latvaläpimittä.

Oksaisuus: Luokitellaan samoin kuin tukkipuutkin. Samoin vikanaisuus ja maasto.

Tämän työhankaluutta koskevan selostuksen jälkeen käymme tarkastamaan erilaisia palkkausmenetelmiä. Ensimmäiseksi on silloin otettava käsiteltäväksi tukinteko ja ajopalkat. Niin-

kuin kaikki tiedämme, ovat ne hyvin erilaiset eri osissa Suomea. Pohjoisessa aina Oulujoen vesistöä myöten käytetään kuutiojalkataksaa, joka perustuu tukin latvakuution mukaan maksettavaan palkkaukseen. Tämä taksa antaa kyllä oikean ansion hevosmiehelle, mutta ei voi tasoittaa tukkien koosta riippuvaa työhankaluutta, joka lisääntyy tukkien pienetessä. Tämän hankaluuden voi kuitenkin hyvin yksinkertaisesti poistaa, koska nykyisen tilijärjestelmän mukaan lasketaan koko ajetun tukkierän kuutiojalkamäärä. Tällöin saamme jakolaskun avulla helposti tietää tukin keskikuution. Kuutiojalkaperuspalkkaa koroittamalla tai laskemalla pölkyn keskikuution mukaan saadaan todellinen työhankaluus huomioon otetuksi. Tällaista menetelmää on menestyksellä käyttänyt metsänhoitaja Karvonen Veitsiluoto O/Y:n hakkuilla. Metsänhoitaja Karvonen on käyttänyt seuraavaa asteikkoa kuorituille pölkyille talvella 1933—34.

4.0 j^3	70
4.5 »	67
5.0 j^3	64
5.5 »	61
6.0 j^3	59
6.5 »	57 + 7 p. korotus km kohti.
7.0 j^3	56
7.5 »	55
8.0 j^3	54
8.5 »	53

Tri Vuoristo on kehittänyt kuutiojalkaan perustuvia palkkausmenetelmiä, joissa kaikki tukin teossa ja ajossa esiintyvät työvaikeudet huomioidaan oikeudenmukaisesti. Järjestelmänsä kutsun hän runkokuutiotaksaksi. En tässä rupea selostamaan sen rakennetta matemaattisin kaavoin, mutta muutamalla esimerkillä selvitän sen käytännöllisyyttä. Tri Vuoristo eroittaa seuraavat työhankaluustekijät: metsän tiheys, viallisuus ja oksaisuus ja rungon keskikuutio sekä tukin ajossa vielä maasto ja ajomatkan pituus. Näistä on jo aikaisemmin ollut puhe. Tehtyjen tutkimusten perusteella voimme tästä suuremmista haitoista karsia pois viallisuuden ja oksaisuuden, koska mainitut tekijät vaikuttavat kovin vähän ansion lopputulokseen. Jää siis jällelle tiheys ja rungon keskikuutio. *Tiheyden* voimme luokitella yksinkertaisuuden vuoksi kolmeen luokkaan huomioimalla samalla maastovaikeudet. Näin menettelemällä on meillä taksa valmiina ja on se seuraavan näköinen:

Tukkien teko ja ajotaksa.

Taksaperuste:

I lkk. 45 p. j ³ :lta	} + 1: 50 rungolta	I lkk. 50 %
II » 50 » »		II » 52 »
III » 55 » »		III » 54 »

Tekomiehen osuus:

Runkokuntio vähintään j ³	Työvaikeusluokka								
	I			II			III		
	Teko	Veto	Yht.	Teko	Veto	Yht.	Teko	Veto	Yht.
	pennia j ³ :lta								
15	28	27	55	31	29	60	35	30	65
14	28	28	56	32	29	61	36	30	66
13	29	28	57	32	30	62	36	31	67
12	29	29	58	33	30	63	37	31	68
11	30	29	59	33	31	64	37	32	69
10	30	30	60	34	31	65	38	32	70
9.5	31	30	61	34	32	66	38	33	71
9	31	31	62	35	32	67	39	33	72
8.5	32	31	63	35	33	68	39	34	73
8	32	32	64	36	33	69	40	34	74
7.5	33	32	65	36	34	70	41	34	75
7	33	33	66	37	34	71	41	35	76
6.5	34	34	68	38	35	73	42	36	78
6	35	35	70	39	36	75	43	37	80
5.5	36	36	72	40	37	77	44	38	82
5	38	37	75	42	38	80	46	39	85

Esim. Mittakirjasta huomaamme metsän tiheyden olevan I luokkaa, kuutiojalkoja ajetuksi 1 000 ja runkojen luvun olevan 100. Näiden perusteiden mukaan olisi tili seuraava:

$$1\ 000\ j^3\ \text{à}\ 45\ p. = 450: \text{ Smk.}$$

$$100\ \text{runk. à}\ 1:50 = 150: \text{ — } \text{»}$$

$$\text{Yhteensä}\ 600: \text{ — Smk.}$$

tai suoraan taulukosta 1 000 j³ à 60 p. = 600: — Smk.

Toisen palkkausperusteensa vuoksi selvästi ympäristöstään eroavan alueen muodostaa Pielisjärven vesistöalue. Palkka maksetaan tällä alueella tukkien teosta ja ajosta juoksujalalta. Juoksujalkamaksu vaihtelee tukkien latvaläpimitan perusteella. Seuraava taulukko esittää erästä käytännössä olevaa taksaa.

Tukkien teko ja ajotaksa.

»Juoksujalkataksa».

Tukin paksuus tuumaa	0—1 km	1—2 km	2—3 km	3—4 km	4—5 km	5—6 km.
5"	15 ¹⁾ 110 ²⁾	16	17	18	19	20
6"	16	17	18	19	20	21
7"	18	20	22	24	26	28
8"	21	24	26	29	31	34
9"	25	27	30	33	36	38
10"	29	32	35	38	41	45
11"	33	37	40	44	48	53
12"	37	41	46	50	55	59
13"	43	48	53	58	63	68
14"	47	52	58	63	68	74
	47	53	58	63	68	73
	44	50	54	59	64	68

Esitettyssä taksassa tulee tukkien koosta riippuva työvaikeus voimakkaasti huomioon otetuksi. Muita työvaikeuteen vaikuttavia tekijöitä ei palkkauksessa kuitenkaan ole otettu huomioon. Esimerkiksi puulaji, oksaisuus sekä metsän vikanaisuus ja tiheys jäävät kokonaan huomiota vaille.

Edellä mainittujen palkkausalueiden lisäksi muodostaa jälellä oleva osa maata yhtenäisen tukkikappaleperustaista palkkausta käyttävän alueen. Palkkaus tällä laajalla alueella on sangen vaihteleva. Yleensä järjestetään kappalepalkka verraten vapaasti harkinnan perusteella. Huomioon otetaan kuitenkin puiden suuruus sekä ajomatkan pituus, osittain myös puiden koosta riippuva työvaikeus. Esimerkkinä mainittakoon, että Kymijoen vesistöllä Keski-Suomessa ovat työnantajat kappalepalkkojen järjestämisessä talvella 1933—34 käyttäneet perustana seuraavaa kuutiohinnoittelua ensi kilometriltä ajettaessa:

5" tukki	—: 73 /j ³
7" »	—: 52 /»
9" »	—: 43 /»
11" »	—: 38 /»
13" »	—: 35 /»

¹⁾ Penniä juoksujalalta.

²⁾ Penniä kuutiojalalta.

Matkan jatkuessa on korotus kuutiojalkaa kohden kilometriltä —: 06— —: 07.

Seuraavaan taulukkoon on kerätty viime talvena käytännössä olleet erilaiset tukin teko ja ajotaksat.

Sahapuitten teko- ja ajotaksat talvella 1934—1935.

Alue	Kuorimattoman tukin teko ja veto 1 km.	Lisäys kuorimisesta	Nousu ajo-km:itä
Lappi	80 p. j ³		8 p. j ³
Peräpohjola	70 » »		8 » »
Iijokilaakso	55—70 » »	15—25 p. j ³	8 » »
Oulujokilaakso	55—65 » »	10—20 » »	6—8 » »
Etelä-Karjala	45—55 » »	15 » »	4—9 » »
Savo	36—45 » »	10—12 » »	5—6 » »
Pohjois-Karjala	Tuumittainen	jj-taksa	
Keski-Suomi	»	sekä jj- että j ³ -taksa	
Etelä-Suomi	»	» » » »	
Saimaan seudut	»	jj-taksa sekä tuumitt. että j ³ -kpl. taksa	
Länsi-Suomi	Kappaletaksa per kuutio.		

Niinkuin edellisestä huomaamme, on käytännössä monenlaisia palkkausjärjestelmiä tukin teossa ja ajossa. Jos kysyttäisiin, mikä näistä olisi paras, vastaisin, että kaikki ovat hyviä, mutta metsätalouden kannalta on huomattava, että sitä mukaa kuin palkkaus järjestyy erilaatuksille ja erikokoisille metsille niiden todellisuudessa aiheuttamaa työvaikeutta vastaavaksi, vakiintuu myös oikea käsitys puiden vaihtelevasta arvosta, ja metsänhoito sekä metsän arvonalasku saavat täten oikean perustan. Työpalkkapoliittisesti taas arvosteltaessa eri palkkausmenetelmien paremmuutta, pidän ehdottomasti kiinni siitä, että paras on se menetelmä, mikä antaa työntekijälle oikeudenmukaisimman palkan tekemästään työstä. Tällöin katson tri Vuoriston runkuuutiotaksan parhaimmaksi.

Siirrymme nyt pinotavarataksoihin. Pinotavaran teossa on pm³ aikaisempina vuosina aina ollut melkein pä ainoana maksuperusteena. Vuosien kuluessa ovat kuitenkin leimaustavat muuttuneet. Tästä on ollut seurauksena, että puita on otettu vähemmän samalta alalta, ja on siis puiden pinon kantaminen tuottanut erikoisia vaikeuksia, kun puita on ollut hyvin harvassa. Tästä oli seurauksena, että puita ruvettiin ristikoimaan. Mutta tällöin ei enään pm³ palkan maksuysikkönä ollut paikallaan, koska osoittautui vaikeaksi sopia työntekijän kanssa siitä, montako kpl. meni pm³:iin, vaan otettiin kappale maksuysikköksi.

Kaivospuiden teossa on myöskin aikaisemmin käytetty pm³ palkkayksikkönä. Silloin nimittäin koetettiin jakaa propsimitat niin, ettei ollut pakko antaa kuin pari mittaa kullekin hakkuulle. Pula vuosina, jolloin oli vaikea myydä kaivospuita ulkomaille, myyjät totuttivat ostajat huonoille tavoille hyväksymällä milloin minkinlaisia kaivospuuluetteloita monine pituus- ja paksuuslajeineen. Tämä johti lopulta siihen, että nyt hakataan kaivospuut yksinomaan kappalepalkalla.

Näin muodostunut kappalepalkka ei enään ollutkaan niin helppo hallita kuin aikaisempi pm³-palkka. Pennin parin lisäys tai vähentäminen saattoi vaikuttaa pm³-hintaan vallon mullistavasti. Sattuipa tapauksia, jolloin laskettu pm³-hintaa kaivospuiden teolle on noussut jopa 100 %, johtuen osaksi pennin oletetusta mitättömyydestä ja toisesta hyvin vaikeasti määrättävissä olevasta tekijästä, kappaleluvusta pinokuutiometriä kohti.

Mutta ei ainoastaan nämä kaksi seikkaa ole tehnyt kappale-taksan hallintaa vaikeaksi, vaan on työvaikeuden määrääminen eripituisille ja eripaksuisille kaivospuille hankala. Mehän kaikki tiedämme, miten huimaava ero on, jos tekee pm³ 5 jalkasista ohkasista kaivospuista, joita menee toista sataa pm³:iin tai 8 jalkasista karkeista kaivospuista, joita menee n. 10 kpl. paikkeilla pm³:iin.

Tämä asia onkin askarruttanut erikoisesti palkkatarkkailijoita. Asian selvittämiseksi onkin yritetty keksiä keinoja. Neuvoteltuamme tri Vuoriston kanssa asiasta, olemme tulleet siihen, että asiaa ei voida muuten ratkaista kuin ottamalla kaksoispalkkajärjestelmä käytäntöön myös pinotavaranteossa. Tri Vuoristo onkin tehnyt aikatutkimuksia asian selvittämiseksi ja tällöin tullut siihen, että ensimmäiseksi tulee olla pm³ kohti n. s. perustaksa. Toiseksi perustaksi otetaan kappaleluku yhdellä neliometrillä pinon sivusta otettuna ja näin saadun lukusarjan perusteella lisätään pm³ perushintaan puiden koosta riippuva hankaluusraha. Nyt jää vielä puiden tekopituudesta riippuva hankaluus huomioonottamatta. Tämä voidaan taas aikatutkimusten perusteella muodostamalla tästäkin lukusarjan muotoon laadittu pituushankaluusraha. Tutkimus on vielä kesken, mutta kehoittaisin arv. läsnäolijoita kertomaan omista kokeuksistaan tällä alalla suoraan tai palkkatarkkailijoiden välityksellä tri Vuoristolle.

Mitä tulee pinotavaran ajoyksikköpalkkoihin, on yksinomaaisena maksuperusteena pm³. Ajohankaluuteen vaikuttavista tekijöistä on jo aikaisemmin ollut puhe.

Tekomiesten ja ajomiesten välisen palkkasuhteen selville saamiseksi on tehty seuraava tilasto:

V. 1934—35.

Alkutilven keskipäivänsiot eri seuduilla maata teko- ja ajomiehille, ynnä näiden suhde toisiinsa.

Alue	Tekomies	Hevosmies	Suhdeluku
Peräpohjola	43: 93	106: 54	2.42
Iijokilaakso	32: 18	95: 39	2.96
Oulujokilaakso	31: 10	84: 25	2.71
Pohjois-Karjala	29: 68	83: 28	2.80
Savo	27: 04	75: 20	2.77
Keski-Suomi	26: 76	68: 58	2.56
Länsi-Suomi	26: 69	61: 93	2.32
Saimaan seudut	26: 09	65: 29	2.50
Etelä-Karjala	26: 29	72: 96	2.77
Etelä-Suomi	28: 02	61: 40	2.19

Kysyttäne mitä kokemuksia palkkatarkkailulla on kerrottavana työtulosten tai työsaavutusten mielenkiintoiselta tutkimusalalta?

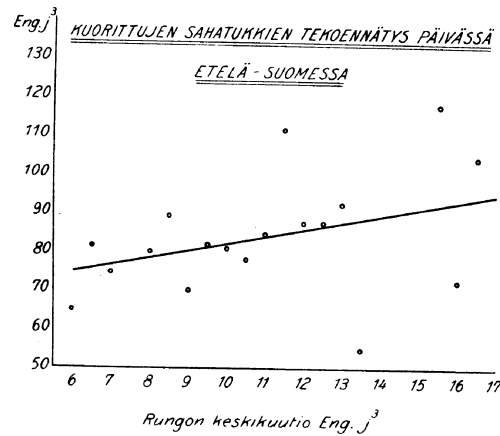
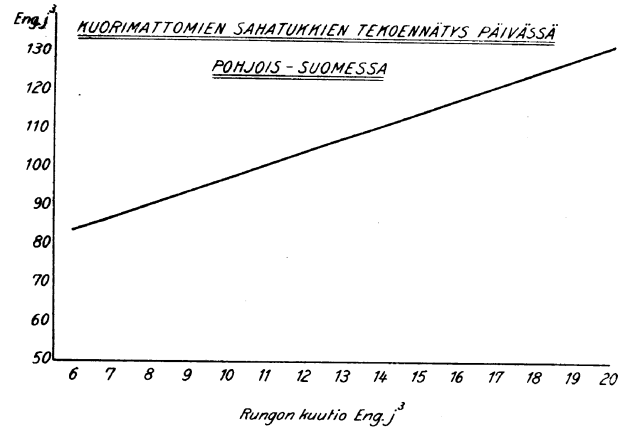
Palkkatarkkailun perusteiksihan on otettu päiväpalkka, jonka työkykyinen metsätöihin totunut mies ansaitsee tehollisena työpäivänä. Tämä on katsottava oikeaan osuneeksi, sillä jonkunlaisien yksikköpalkkojen määrääminen, vaikkapa vaan raja-arvoina, on melko vaikeaa. Päiväpalkan suuruuden toteamiseksi tarvitsemme tietenkin taksat, mutta yksin niiden avulla emme tule toimeen, vaan tarvitaan vielä tietää, paljonko mies tosiaan tekee kussakin metsässä eli on siis saatava selville hakkuumiehen työsaavutus, ennenkuin voidaan sanoa, onko hän ansainnut vahvistetun päiväpalkanormin mukaisesti.

Työsaavutuksen tärkeyden oivalsi palkkatarkkailu jo heti aloitettaessaan vuosi sitten toimintansa. Tämän asian selvittämiseksi laadittiin erikoinen tutkimuskaavake, joka palkkatarkkailijan tulee täyttää kaikilla jotensakin säännöllisillä työmailla.

Tutkimuksen tulokset nähdään seuraavista taulukoista. Tulokset on verrattu aikaisemmin tehtyihin työennätystutkimuksiin.

Liite
Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriön työpalkkatarkkailulomakkeeseen.

Kunta	Työnantaja	Työmaa	Ajovarasto	Työennätys / pv. tekoniestä tal. miestä ja hevosta kohtain				Häät			
				Tukkipuut	Paperipuut	Kaivospuut	teko	ajo	teko	ajo	
				teko	ajo	teko	ajo	teko	ajo		
				Jäädytetty tal. lumitie							
				Ajomatka km							
				Kokonaistyösaavutus p.m. ³ j.							
				Työ-palkan luku							
				Tekijöiden luku							
				teko	ajo						
				Työryhmän kuntosuus							
				Metsän laatu paistalla		Maasto					
				oksal- suus	Thieys- runk. kat. pää- heilla						
				Puntavara laji ja koko kpl/pm. ³ m. pp. kp. tal. rangan kuutio m. k.							
				Työn laatu							
				Yhteensä							
				Keskim.							

Taulukko

osottava kuinka monta kuutiojalkaa tukkeja kuorittuna erisuuruista havupuurungoista mies tekee 8-tuntisena työpäivänä.

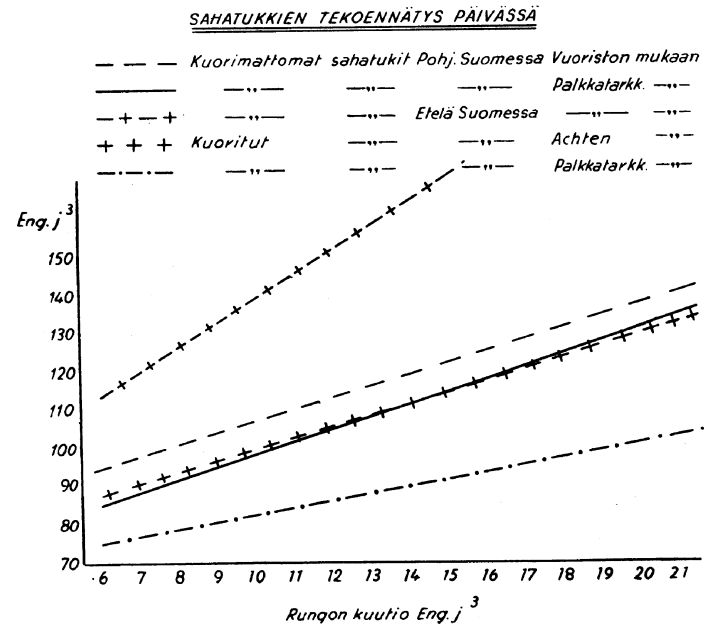
Rungon kuutio engl. kj.	Työsaavutus engl. kj.
6.0—6.9	84 (otettu graafillisesti, kokemusluku oli n. 102).
7.0—7.9	89
8.0—8.9	93
9.0—9.9	97
10.0—10.9	102
11.0—11.9	106
12.0—12.9	109

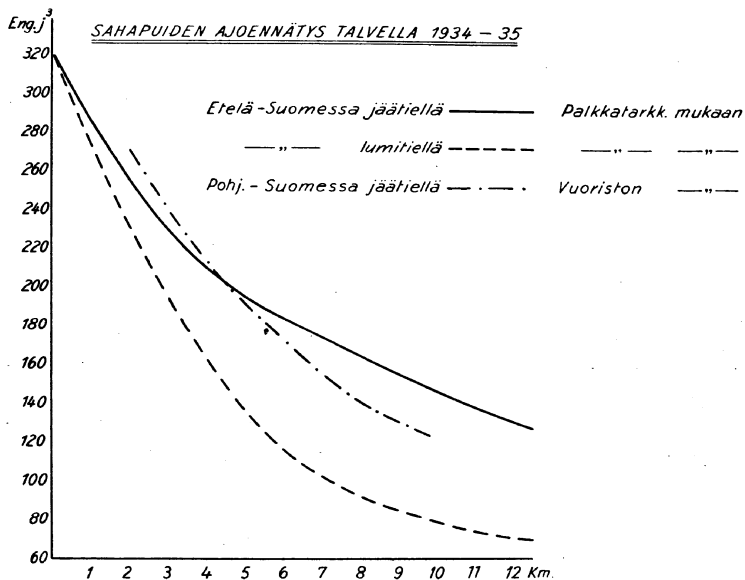
Rungon kuutio engl. kj.	Työsaavutus engl. kj.
13.0—13.9	112
14.0—14.9	116
15.0—15.9	119
16.0—16.9	120
17.0—17.9	121
18.0—18.9	123
19.0—19.9	124

kokemuslukuja ei ollut otettu graafillisesti.

Ylläoleva taulukko on Enso-Gutzeitin metsänhoitajan Aimo Achten 3 vuoden aikana tekemiin tarkkoihin tutkimuksiin perustuva ja käsittää yht. 85 miestä ja n. 4 500 työtuhtia. Työsaavutukset ja työhön käytetyn ajan olivat mittamiehet päivittäin ottaneet työntekijän tietämättä.

Numerot ovat graaillisia ja poikkeavat vain joitain kymmenesosia kokemusluvuista, paitsi ne, joista yllä on erikseen mainittu.

Olemme nyt tutustuneet käytännössä oleviin yksikköpalkkoihin ja työennätyksiin. Ja kun koko nykyinen valtion puolesta hoidettu palkkatarkkailu perustuu päiväpalkkaan, joka taasen on riippuvainen mainituista kahdesta tekijästä, olen erikoisesti tahtonut esittää ne näkökohdat ja kokemukset, mitä palkkatarkkailu näistä tekijöistä on saanut. En ole voinut tässä yhteydessä tarkemmin esiintuoda yksityiskohtia, mutta niille metsänhoitajille, jotka haluavat tutustua asioihin syvemmin, olen laatinut luettelon kysymystä käsittelevästä kirjallisuudesta.

Kirjallisuutta:

- Maliniemi, E., Päivittäisistä paperipuiden valmistusmääristä eri vuodenaikoina Perä-Pohjolassa. Silva Fennica, N:o 29, v. 1933.
- Tamminen, K., Työpalkkojen kehityksestä Suomessa vuosina 1920—1934. Kansantaloudellinen aikakauskirja, III nide, v. 1935.
- Vuoristo, Sahatukkien kuorimisvaikeudesta. Suomen Paperi- ja Puutavara-lehti 1934 N:o 18, 20, 21.
- Sahatukkien teko- ja ajopalkat todellista työvaikeutta vastaaviksi. Acta Forestalia Fennica 40, v. 1934.
- Työennätykset tukkien teossa ja ajossa Perä-Pohjolassa. A. F. F. 42, v. 1935.
- Tutkimuksia tukkipuurunkojen ja sahatukkien välisestä kuutiosuhteesta. A. F. F. 42, 1935.
- Vuoti, E., Metsätyöläisen palkkaukseen vaikuttavat tekijät. Yksityismetsänhoitajayhdistyksen vuosikirja, v. 1935.
- Eri paikkakuntien suhteellinen kalleus. Sosialinen Aikakauskirja N:o 12; v. 1934.